

Stockholm Criminology Symposium 2018

Under Stockholm Criminology Symposium 2018 presenterade Stiftelsen Tryggare Sverige en analys av trygghetskartläggningar på ett 30-tal tunnelbanestationer i Stockholm. Resultaten väckte stort intresse och visar på ett komplext system av olika faktorer som påverkar tryggheten i kollektivtrafiken.

Nyligen samlades några av världens mest framstående forskare och praktiker i Stockholm för att, under Stockholm Criminology Symposium, diskutera tillämpning av kriminologiska teorier och modeller i syfte att minska brottsligheten och öka tryggheten.

Årets vinnare av "Nobelpriset" i kriminologi, the Stockholm Prize in Criminology, är professor Herman Goldstein från University of Wisconsin Law School. Motiveringen är att han har lagt grunden för problemorienterat polisarbete (POP), som nu är implementerad i många länder. Han förespråkar att polisen ska vara en lokal resurs som fokuserar på de problem som behöver åtgärdas omgående. För det krävs rätt polisiär utbildning och att insatser prioriteras till så kallade "hot spots" (koncentrationer av brott).

- Brottsligheten är ett lokalt problem och kräver lokala insatser, säger Herman Goldstein.

Goldstein menar dessutom att en rad olika insatser behövs för att kunna minska brottsligheten och öka tryggheten. De insatser han nämner inkluderar allt från lagstiftning och grannsamverkan till bra trafikplanering, rätt belysning och nödvändiga situationella åtgärder som vidtas genom utformning av den fysiska miljön.

Det är just dessa insatser som Stiftelsen Tryggare Sveriges pekar ut som viktiga för att tunnelbanestationer ska vara trygga. I ett seminarium utvecklar fil. dr. Cornelis Uittenbogaard (Stiftelsen Tryggare Sverige) betydelsen av den fysiska miljön för tryggheten på och omkring Stockholms tunnelbanestationer. Presentationen utgår från en genomgång av ett 30-tal trygghetsanalyser, som genomförts på uppdrag av Trafikförvaltningen i Stockholms län (SLL) de senaste åren.

Uittenbogaard definierar trygghet som individens upplevelse av risken att utsättas för brott och ordningsstörningar. Han beskriver hur trygghetsanalyserna baseras på besiktningar av den fysiska miljön på och omkring tunnelbanestationerna. Syftet är att identifiera de faktorer som påverkar förutsättningarna för att en person ska uppleva platsen som trygg. Uittenbogaard redogör för de som bedöms i analyserna med fokus på en mix av olika funktioner, en blandning av människor, hög social kontroll, bra tydlighet, bra belysning, integrerat skalskydd, bra förvaltning och god information.

- Vi kartlägger också stationens närområde, eftersom forskning visar att det är resenärers hela resa, från dörr till dörr, som påverkar tryggheten. Det är alltså inte enbart själva stationsområdet eller fordonet som är viktigt i sammanhanget, trots att 60 % av brottsligheten är koncentrerad till det området, säger Cornelis Uittenbogaard

Resultatet visar att förutsättningarna i den fysiska miljön för att öka tryggheten är högst på stationer längs tunnelbanans blåa linje och lägst på stationer längs den röda linjen, menar Uittenbogaard.

Stationerna visar på en stor variation vad gäller de olika aspekter som påverkar tryggheten i den fysiska miljön. En och samma station kan ha en bra mix av funktioner men ändå ha dålig tillgång till information. Han exemplifierar med Akalla och Tensta, som har en bra mix av människor samtidigt som skalskyddet är dåligt integrerat i den fysiska miljön. Likaså visar Bergshamra på en hög nivå av rätt information men låg blandning av människor medan Gullmarsplan visar på en låg nivå av information samtidigt som mixen av olika funktioner i området bedöms som hög.

Uittenbogaard beskriver att det finns tydliga samband vid en jämförelse med Stockholm Stads trygghetsundersökning 2017. Respondenterna har uppgett en högre trygghet på, eller på väg till/från, de stationsområden som har ett välintegrerat skalskydd och en bra mix av funktioner.

Uittenbogaard menar dock att resultatet visar på de komplexa orsakssambandseffekter som ligger bakom varje individs trygghet. De olika faktorerna påverkar tryggheten var för sig, men också i ett samspel med varandra varför ingen enskild aspekt ensam förklarar tryggheten. Uittenbogaard sammanfattar resultaten genom att understryka vikten av att arbeta utifrån ett helhetsperspektiv och att trygghetsskapande åtgärder vidtas för hela resenärens resa, från dörr till dörr.

- Det krävs ett helhetstänk där samtliga aktörer måste skapa en överblick av situationen och tillgängliga resurser för att gemensamt komma fram till vem som tar ansvar för genomförandet av vilka insatser, säger Uittenbogaard

Uittenbogaard har även jämfört resultatet från trygghetsanalyserna med statistiken över anmälda brott. Han redogör för att det finns ett starkt samband mellan bristfälligt förvaltade stationsområden och högre antal brott per tusen invånare i stadsdelen. Resultatet länkar han till den så kallade Broken Windows-teorin, vars utgångspunkt är att en plats i förfall visar på en avsaknad av kontroll och ökade möjligheter för en gärningsperson att begå ett brott. Samtidigt påpekar Uittenbogaard att det likaväl kan handla om ett omvänt samband då liknande stationer skulle kunna ligga i ett sedan tidigare brottsutsatt område med konsekvensen att det saknas en vilja hos de lokala aktörerna att ta hand om området.

Överlag tyder resultatet från trygghetsanalyserna på stora brister i den fysiska miljön på och omkring Stockholms tunnelbanestationer. Det gäller särskilt beträffande faktorer som social kontroll, tydlighet och information. För att öka tryggheten krävs ett större fokus på att integrera skalskyddet och att förvaltningen sköts utifrån hela resan, från dörr till dörr. Tryggheten kan dessutom öka om fler människor vistas i stationsområdena genom åtgärder för trivsamma, attraktiva och inkluderande urbana platser.

Eftersom den lokala problembilden styr otryggheten krävs ett fördjupat arbete där lämpliga riktade åtgärder implementeras på de stationer det behövs mest. Samtliga åtgärder bör samordnas genom platssamverkan, där alla relevanta lokala aktörer inom området går samman och säkerställer att ansvaret fördelas och att arbetet genomförs på ett effektivt sätt.

För mer information om modellen och analysmetoden var vänlig kontakta oss på info@tryggaresverige.org. Som oberoende tankesmedja är vi alltid intresserade och öppna för diskussioner om lokala problembilder och nya lösningar samt bistår gärna med ett trygghetsperspektiv i ert dagliga arbete.